

Filosofilærerforeningen for Gymnasiet og HF
Uffe Steen Pedersen
Vendelbogade 5, 2. sal
9000 Aalborg
Tlf. 98126110/40545210
E-mail: up@aalborg-stu.dk

Uddannelsesudvalget
UDU alm. del - Bilag 254
Offentligt

Aalborg, den 13. marts 2007

Til
Uddannelsesudvalget
Folketinget.

Almen Studieforbereelse i gymnasiet.

Filosofilærerforeningen for Gymnasiet og HF vil med denne henvendelse gøre opmærksom på et alvorligt problem i fagsamarbejdet Almen Studieforbereelse (AT).

AT er som bekendt et samarbejde mellem alle gymnasiets fag med henblik på at give eleverne viden og kompetencer, som enkeltfagene ikke alene er i stand til. I læreplanens § 1 lægges der vægt på, at samarbejdet bliver fakultetoverskridende, og samspillet mellem fagene skal styrke elevernes "evne til på et bredt fagligt og metodisk grundlag ... at forholde sig reflekterende og ansvarligt til deres omverden og deres egen udvikling". Videre i læreplanens centrale dele, "Faglige mål" og "Fagligt indhold" (§ 2, stk. 1 og 2), anvendes der bl.a. nøgleord som "en sammenhængende verdensforståelse", "almenmenneskelige spørgsmål", "fundamentale idemæssige og videnskabelige spørgsmål", "skiftende tiders tankemønstre" og "indsigt i elementær videnskabsteori".

Det er klart, at AT med disse bestemmelser ikke kun indeholder en tværfaglig, men også en meta-faglig dimension, og at disse er sammenhængende størrelser og ligger i forlængelse af hinanden. Det var en af de stiltiende forudsætninger for AT's oprettelse – og sådan er læreplan og vejledning også formuleret -, at intet fag skulle have fortrinsret frem for andre; men at alle fag skulle kunne deltage på lige fod. Men samtidig var det også intentionen, at alt efter hvilket område, der skulle undervises i, skulle de fag, der i den pågældende sammenhæng var relevante, byde ind med deres faglighed. På denne måde skulle en høj faglig standard sikres. Men i implementeringen af AT er disse to mål desværre kommet i modstrid med hinanden, og det er det førstnævnte "demokratiske" princip, alle fags ligelige deltagelse, der er blevet praksis.

Ikke mindst i undervisningen i den videnskabsteoretiske del af AT, der er vægtet højt i læreplanen, giver dette problemer for det faglige niveau. Den almindelige gymnasielærer er ikke umiddelbart kvalificeret til at undervise i videnskabsteori i et omfang, der går ud over hans eget fag, og har endda ofte store problemer med at kunne gøre rede for sit eget fag i denne henseende. Videnskabsteori er en kompleks filosofisk disciplin, der nøje hænger sammen med filosofiens øvrige discipliner, og selv om alle videnskabeligt uddannede formelt set er blevet undervist heri på et eller andet tidspunkt i løbet af sin akademiske uddannelse, er dette ikke ensbetydende med, at

man besidder de reelle kvalifikationer til at kunne undervise i dette område af filosofien. Mange lærere vægrer sig da også ved at skulle undervise i de metafaglige dele af AT generelt og i videnskabsteori specielt. I Følgegruppen for Gymnasireformens 3. rapport (24. oktober 2006) hedder det i evalueringen af de metafaglige kompetencer: "I forhold til elevernes videnskabsteoretiske udbytte er vurderingerne blandt lærerne delte". (Rapportens Bilag 1, p. 4). Det er Filosofilærerforeningens vurdering, at den her udtrykte skepsis over for videnskabsteoriundervisningen ikke er blevet mindre i løbet af reformens 2. år, skoleåret 2006-2007.

Filosofilærerforeningen finder det paradoksalt, at gymnasielærere i filosofi ikke underviser i det, de gennem en lang uddannelse og gennem mange års undervisningserfaring har opnået kvalifikationer i, samtidig med at ikke-filosofilærere pålægges en sådan undervisning. I takt med gymnasireformens gennemførelse er mange filosofilæreres undervisning i valgfaget filosofi blevet væsentligt formindsket pga. elevernes reducerede valgmuligheder. Der er derfor ikke tale om, at der er mangel på kvalificerede filosofilærere til at varetage undervisningen i AT's metafaglige områder. Disse forhold stemmer dårligt overens med dansk uddannelsespolitik ambitioner om at gøre Danmark til verdensmester i uddannelse. Hvis et sådant mål skal nås, må det betyde, at der til enhver tid og i enhver sammenhæng anvendes de bedst kvalificerede uddannelsesressourcer, der måtte være til rådighed.

Når Filosofilærerforeningen har gjort opmærksom på problemet, har svaret ofte været, at det metafaglige niveau jo ikke skal være så højt, og at der kun er tale om *elementær* videnskabsteori. Dertil er der to ting at sige. For det første er det en fejl at tro, at fordi niveauet er elementært, behøver underviseren ikke selv at have så stor viden og erfaring inden for området. Tværtimod må det siges, at specielt i undervisning i områder af mere abstrakt karakter som f.eks. videnskabsteori kræves der særdeles dygtige og erfarne undervisere for at gøre stoffet begribeligt for eleverne. For det andet må det betegnes som uddannelsespolitisk uambitiøst, at man ikke sætter sig som mål at opnå det højeste mulige faglige niveau inden for de tidsmæssige og ressourcemæssige rammer, der er afsat til et givet undervisningsområde i gymnasiet. Ikke mindst efter reformen føler fagene sig klemte med henblik på at nå de faglige mål inden for de afstukne rammer, og derfor kan AT kun legitimeres gennem opretholdelsen af en høj faglig standard. I modsat fald kunne AT-timerne finde bedre anvendelse andetsteds.

Det er derfor heller ikke en løsning, der er det danske gymnasium værdigt, at forsøge at afhjælpe problemet ved at give alle lærere kortere eller længerevarende kurser i videnskabsteori. Dels er der igen tale om et ressourcespild, når kvalificerede lærere allerede findes i gymnasieverdenen, og dels er det en underminering af det danske gymnasiums tradition for - og succes med - kun at tillade undervisere, der har en lang faglig og akademisk uddannelse bag sig. Undervisning på gymnasialt niveau og i særdeleshed undervisning af mere metafaglig karakter klares ikke med kortere eller længere kompetencekurser.

Skal de gode intentioner med AT indfries, må det sikres, at de deltagende fag indgår i AT-undervisningen på baggrund af deres faglighed og ikke ud fra andre hensyn. Filosofilærerforeningen er derfor af den opfattelse, at man ved en revision af AT må løse AT's problemer med fagligheden, ved at filosofifaget pålægges forpligtelsen til at undervise i de mere metafaglige dele og specielt videnskabsteoretiske dele af AT. Mange gymnasielæreres frustrationer over AT, såvel filosofilæreres som ikke-filosofilæreres, vil hermed også kunne undgås.

Filosofilærerforeningen for Gymnasiet og HF indgår gerne i en nærmere drøftelse af, hvorledes en sådan revision af AT kunne udformes, såfremt man skulle ønske det.

Venlig hilsen

Uffe Steen Pedersen

Formand for Filosofilærerforeningen for Gymnasiet og HF

Denne henvendelse er sendt til:

Undervisningsminister Bertel Haarder
Folketingets Uddannelsespolitiske Udvalg
Følgegruppen for Gymnasireformen
De uddannelsespolitiske ordførere